

NOTĂ DE POZIȚIE

Involuția procesului bugetar în Republica Moldova

*Autor: Serghei Merjan, Director de program Serghei Merjan, Director de Program
"Sectorul public: economie, management și finanțe", Expert-Grup*

Această notă a fost produsă cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert” (FES). Conținutul acesteia reprezintă responsabilitatea exclusivă a proiectului „Societatea Civilă pentru Integrare Europeană”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”. Conținutul publicației aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert” (FES).

Sumarul executiv

Republica Moldova se află la cea mai importantă etapă a istoriei sale de la independență încolo, cu șanse reale de a face parte din familia Europeană, condiționate preponderent de implementarea cu succes a reformelor necesare, inclusiv la capitolul managementului finanțelor publice, prin consolidarea procesului bugetar, asigurând alinierea acestuia la aquis-ul Comunitar și cerințele de aderare, creșterii transparenței, conformității și credibilității exercițiului de planificare și executare a bugetului public național. În pofida reformelor inițiate din anul 2022 și raportării anumitor progrese la capitolul reformei managementului finanțelor publice, efectiv se atestă degradarea continuă a procesului bugetar la capitolul conformității și transparenței, iar reformele raportate și implementarea acestora în practica bugetară sunt activități „independente”, ori autoritățile cheie preponderent ignoră prevederile cadrului legal în domeniul bugetar-fiscal, în special calendarul bugetar și obligațiile privind respectarea acestuia prevăzute de lege.

Conduita iresponsabilă a actorilor cheie al procesului bugetar, pe fundalul observațiilor și recomandărilor repetitive ale partenerilor de dezvoltare și societății civile supun riscului finalizarea procesului de aderare la UE în termenii planificați. Implementarea reformelor în domeniul managementului finanțelor publice, creșterea responsabilității și răspunderii Guvernului și Parlamentului în aplicarea practică a angajamentelor asumate și cadrului reformat, asigurând totodată supravegherea independentă, profesionistă și imparțială a procesului sunt măsuri care ne vor face aproape de UE și bună guvernare.

Contextul

Un management eficient și responsabil al finanțelor publice este o componentă indispensabilă a bunei guvernări, iar nivelul de transparență și responsabilitate în procesul bugetar, ca parte a sistemului de management al finanțelor publice (MFP), reflectă gradul de aliniere la principiile de bună guvernare.

Evaluările efectuate în ultimii ani evidențiau rezerve de conformitate, eficiență și transparență ale procesului bugetar. Astfel, evaluare PEFA¹ din anul 2021, a constatat o serie de curențe la capitolul credibilității bugetului, afectată de creșterea rectificărilor bugetare, și reducerea disciplinei fiscale, manifestate prin variații esențiale între veniturile și cheltuielile executate comparativ cu cele aprobate inițial.

A fost evidentă necesitatea reformelor în acest sector, iar urgența acestora a fost condiționată de acordarea Republicii Moldova, în iunie 2022, statutului de candidat de aderare în UE, evenimentul care a catalizat adoptarea modificărilor la cadrul legal, elaborarea strategiilor, programelor și planurilor de acțiuni în vederea alinierii la aquis-ul Comunitar.

În noiembrie 2022, Parlamentul a aprobat Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”², care a stabilit direcțiile de dezvoltare a Republicii Moldova, adaptându-le inclusiv la țintele angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova, inclusiv cu Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană. Astfel, potrivit Strategiei Guvernul este responsabil de transpunerea priorităților din aceasta la elaborarea, corelarea și promovarea cadrului bugetar pe termen mediu.

La începutul anului 2023, Guvernul a aprobat Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030³, inclusiv ca suport pentru implementarea obiectivelor și priorităților din Strategia națională de dezvoltare, iar consolidarea procesului de planificare, execuție și raportare a finanțelor publice sunt printre principalele obiectivele de reformare a MFP, care trebuie aliniată și la cerințele de aderare la UE, și respectiv urmează să ocupe un loc prioritar în agenda Guvernului, rezultatele palpabile ale acestei reforme ar fi o condiționalitate pentru sprijinul bugetar din partea UE.

Tot în anul 2023 SIGMA a efectuat evaluarea performanței Republicii Moldova în administrația publică în raport cu principiile administrației publice și în contextul angajamentelor asumate de Republica Moldova în procesul de aderare la Uniunea Europeană⁴, cu înaintarea recomandărilor privind managementul finanțelor publice, în care atestă utilizarea de către Guvern a estimărilor conservatoare ale veniturilor în planificarea bugetară, planificarea bugetară slabă, manifestată prin neutilizarea la elaborarea CBTM a bunelor practici internaționale reflectate în cadrul legal, existența abaterilor de la calendar bugetar la pregătirea bugetului anual, precum și probleme de transparență, legate de „nedivulgarea” alocațiilor la mai mult de jumătate din bugetul de stat, și neraportarea resurselor proprii ale entităților aflate la autogestiune în documentele bugetare. Evaluatorii au subliniat nerespectarea calendarului bugetar la solicitarea propunerilor de buget și termenul restrâns pentru prezentarea acestora. La fel a fost constatat un timp redus în care Parlamentul a examinat și avotat bugetele anuale. Totodată, s-a menționat rata redusă de implementare a proiectelor investiționale, condiționată de pregătirea neadecvată a acestora înainte de a fi incluse în legea bugetului. Pentru calitatea CBTM Moldovei i-a fost acordat un scor de 9 din 25, iar pentru calitatea procesului bugetar anual și credibilitatea bugetului 14 puncte din 38.

¹ [Raport de evaluare a performanței cheltuielilor publice și a responsabilității Financiare](#)

² [Legea nr.315 din 17.11.2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”](#)

³ [HG nr.71 din 22.02.2023 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030](#)

⁴ [Administrația publică în Republica Moldova, SIGMA, Octombrie 2023](#)

Urmare constatărilor din raportul SIGMA, Guvernul a elaborat și aprobat Planului de acțiuni⁵, inclusiv ce vizează MFP.

În octombrie 2024, Comisia Europeană adoptă un pachet de sprijin în valoare de 1,8 miliarde EUR pentru a susține Planul de creștere economică pentru Republica Moldova pe calea acesteia către UE, acordul privind planul de creștere fiind semnat în mai 2025, concomitent cu adoptarea de către Guvern a Agendei de reforme aferente Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, care prevede consolidarea procesului bugetar, a controlului și execuției cheltuielilor pentru o mai bună planificare bugetară și implementare a politicilor.

În aprilie 2025, Guvernul a aprobat Planul Național de Dezvoltare⁶, prioritățile căruia, potrivit Guvernului, ar trebui să stea la baza elaborării Cadrului bugetar pe termen mediu pentru perioada 2026-2028, în conformitate cu principiile și regulile bugetar-fiscale stabilite în cadrul normativ

⁵ [Dispoziția Guvernului nr. 182 din 21.12.2023 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru implementarea recomandărilor din Raportul de monitorizare SIGMA a performanței Republicii Moldova în administrația publică în raport cu principiile administrației publice.](#)

⁶ [HG nr. 238 din 29.04.2025 pentru aprobarea Planului național de dezvoltare pentru anii 2026-2028](#)

Procesul bugetar în Republica Moldova (status-quo). Legalitatea, transparența și credibilitatea procesului.

Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale⁷ (în continuare Legea nr.181/2014) include prevederi de bază privind calendarul bugetar, procedurile generale privind procesul bugetar, precum și stabilește principiile și regulile bugetar-fiscale.

Potrivit art.12 din această lege, elaborarea, aprobarea și administrarea bugetelor trebuie să se desfășoare în mod transparent, în baza procesului bugetar fundamentat pe un calendar bugetar și proceduri transparente, responsabilități și roluri bine definite în procesul bugetar, precum și informații bugetare cuprinzătoare, elaborate și prezentate publicului într-o manieră clară și accesibilă.

Art.47 din Legea nr.181/2014 include prevederi privind calendarul bugetar, indicând activități principale și termenele-limită pentru implementarea acestora, care în mod constant nu sunt respectate de către autoritățile responsabile, în mod special de către Guvernul și Parlamentul.

Tab.1 Informații privind Nerespectarea calendarului bugetar în anii 2024-2025

Descrierea	Termenul limită conform Calendarului bugetar	Conformare cu calendarul bugetar	
		2024-2025	2025-2026
Guvernul aprobă CBTM	01 iunie	07 august 2024	Nu a fost aprobat*
Guvernul prezintă Parlamentului proiectul legii pentru modificarea unor acte legislative	01 iunie ⁸	07 august 2024 ⁹	10 decembrie 2025 ^{10***}
Parlamentul adoptă modificări și completări la legislație ce rezultă din politica bugetar-fiscală pe anul următor	15 iulie	31 iulie 2024 ¹¹	29 decembrie 2025 ^{***}
Guvernul prezintă Parlamentului raportul semi-anual privind executarea BPN și a componentelor acestuia pe anul bugetar în curs	15 septembrie	17 septembrie 2024 ¹²	01 octombrie 2025 ¹³
Guvernul aprobă și prezintă Parlamentului proiectele legilor bugetare pe anul următor	15 octombrie	04 decembrie 2024 ¹⁴	04 decembrie 2025 ¹⁵

⁷ [Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014](#)

⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144721&lang=ro.

⁹ <https://moldova.europalibera.org/a/guvernul-a-aprobat-cadrul-bugetar-pe-termen-mediu-cheltuielile-vor-fi-rationalizate/33069158.html>.

¹⁰ https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-12/Extras_nr.43.pdf

¹¹ <https://www.parlament.md/ns-newsarticle-Politica-bugetar-fiscal-i-vamal-pentru-anul-2025-prevede-msuri-de-stimulare-att-a-persoanelor-fizice-ct-i-a-agenilor-economici.nsp.x>.

¹² <https://mf.gov.md/ro/content/guvernul-aprobat-raportul-semianual-referitor-la-executarea-bugetului-public-na%C8%9Bional-pentru>.

¹³ https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-10/Extras_nr.35.pdf

¹⁴ <https://www.mf.gov.md/ro/content/guvernul-aprobat-proiectul-legii-bugetului-de-stat-pentru-anul-2025>.

¹⁵ https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-12/Extras_nr.42.pdf

Parlamentul adoptă legile bugetare pe anul următor	01 decembrie	26 decembrie 2024 ¹⁶	29 decembrie 2025 ¹⁷
Ministerul Finanțelor, CNAS și CNAM întocmesc și prezintă spre auditare Curții de Conturi rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, BASS și a fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală	15 aprilie	Nu au fost identificate informații	-
Curtea de Conturi efectuează auditul rapoartelor anuale privind executarea bugetului de stat, BASS și a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul bugetar încheiat și prezintă raportul de audit Guvernului și Parlamentului	01 iunie	28 mai 2025 ¹⁸	-
Guvernul aprobă și prezintă Parlamentului rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, BASS și a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul bugetar încheiat	01 iunie	28 mai 2025 ¹⁹	-
Parlamentul aprobă rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, BASS și a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul bugetar încheiat	01 iunie	Nu a fost aprobat**	-

*Pe pagina web a Guvernului și în registrul de stat al actelor juridice nu a fost identificată HG sau informații privind aprobarea CBTM pentru anul 2026-2028

** Pe pagina web a Parlamentului, în registrul de stat al actelor juridice și în alte surse deschise nu a fost identificată Hotărârea Parlamentului sau informații privind aprobarea rapoartelor anuale privind executarea bugetelor de stat, BASS și FAOAM pentru anul 2024

*** Guvernul a aprobat și a remis în adresa Parlamentului avizul la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (ce vizează domeniul fiscal), inițiativa legislativă nr. 386 din 2 decembrie 2025.

Anul 2025 se caracterizează cu un regres esențial la capitolul respectării calendarului bugetar și per ansamblu prevederilor Legii nr.181/2014. Astfel, potrivit art.48 din Legea nr.181/2014, anual, în conformitate cu calendarul bugetar, Guvernul aprobă CBTM și îl prezintă spre informare Parlamentului. CBTM pentru anii 2026-2028, care conform HG nr. 238 din 29.04.2025 trebuia să transpună și Planul Național de Dezvoltare pentru anii 2026-2028 nici nu a fost aprobat de Guvern, astfel fiind încălcate prevederile art.19 din Legea nr.181/2014, necățind la faptul că proiectul documentului a fost elaborat și publicat de Ministerul Finanțelor în luna august 2025²⁰.

În anul 2025, spre deosebire de anul 2024, inițiativa de modificare a actelor normative ce vizează domeniul bugetar-fiscal, contrar calendarului bugetar și cu depășirea termenului limită, a parvenit la Guvern ca inițiativa legislativă a unor deputați din Parlament în luna decembrie, fără a fi asigurate consultările publice corespunzătoare, după cum prevede art.12 din Legea nr.181/2014, în lipsa CBTM-ului și respectiv politicii bugetar-fiscale aprobate. Guvernul a aprobat avizul la acel proiect de lege, care a fost votat în Parlament în

¹⁶ <https://www.infotag.md/economics-ro/321325/>.

¹⁷ <https://parlament.md/sitting-details-md.nspx?sittingId=3c360eee-e7d2-4a7f-bc28-38f9d5b2bfe0>

¹⁸ https://ccrm.md/ro/decision_details/1326/hotararea-nr-51-din-28-mai-2025-cu-privire-la.

¹⁹ https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-06/Extras_nr.18.pdf

²⁰ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-de-guvern-privind-aprobarea-cadrului-bugetar-pe-termen-mediu-cbtm-2026-2028/15055>

lectura a doua la 29 decembrie 2025, concomitent cu legile bugetului de stat, BASS și FAOAM pentru anul 2026, sau cu 5,5 luni mai târziu, decât prevede cadrul legal. Totodată, art.18 din Legea nr.181/2014 prevede că Parlamentul adoptă legea privind, după caz, modificările și completările la legislație ce rezultă din politica bugetar-fiscală, care la caz nu a fost aprobată.

Proiectele legilor bugetului de stat, BASS și FAOAM pentru anul 2026, al doilea an consecutiv au fost aprobate de Guvern și prezentate Parlamentului cu 50 de zile mai târziu decât prevede Legea nr.181/2014, inclusiv și după expirarea termenului de aprobare acestor legi de Parlament. Respectiv, aceste legile bugetare anuale au fost examinate și aprobate în tempou accelerat, în 25 de zile calendaristice față de maxim 45 zile alocate de calendarul bugetar. În asemenea circumstanțe, evident că au fost afectate cerințele privind transparență, modificările propuse de Parlament urmând a fi la fel să fie trecă prin procedura de consultare publică.

Bugetul public national pentru anul 2026 a fost aprobat cu un deficit record comparativ cu ultimii ani, atât în valoarea nominală, cât și raportat la PIB. De menționat că art.15 din Legea nr.181/2014 stabilește nivelul-limită anual al deficitului bugetului public național, excluzând granturile, de maxim 2,5% din produsul intern brut. Depășirea nivelului-limită al deficitului bugetului public național se permite în condițiile existenței surselor reale de finanțare a proiectelor de investiții capitale finanțate din surse externe și a capacităților de valorificare a acestora.

Totodată, conform proiectului de lege a bugetului de stat pentru anul 2026 și actelor de fundamentare anexate²¹ deficitul bugetului public national executat în 2023-2024, precizat pentru anul 2025, aprobat pentru 2026 și estimat pentru 2027 și 2028 raportat la PIB depășește semnificativ, de 1.6-2,3 ori, limita prevăzută în lege. Ultima data, pragul de 2.5% a fost respectat în anul 2021.

Tot potrivit art.15 din Legea nr.181/2014, se admite derogarea de la pragul de 2.5% doar pentru o perioadă fixă de cel mult trei ani și doar în caz de:

- a) catastrofe naturale și alte situații excepționale care pun în pericol securitatea națională;
- b) declin al activității economice și/sau dacă nivelul inflației depășește cu 10 puncte procentuale nivelul prognozat/planificat;
- c) apariție a necesității de acoperire a soldului debitar al fondului general de rezervă al Băncii Naționale a Moldovei, precum și în caz de criză financiară sistemică, pentru capitalizarea băncilor și pentru garantarea creditelor de urgență acordate băncilor de către Banca Națională a Moldovei.

Totodată, în cazul derogării, Legea prenotată obligă Guvernul să informeze Parlamentul despre:

- a) motivele care au condiționat derogarea de la regulile politicii bugetar-fiscale;
- b) măsurile pe care Guvernul intenționează să le întreprindă pentru a se conforma din nou regulilor politicii bugetar-fiscale;
- c) termenul în care se planifică să se reînceapă respectarea regulilor politicii bugetar-fiscale.

În perioada aplicării derogării, Guvernul raportează semestrial Parlamentului despre evoluția indicatorilor macrobugetari, măsurile întreprinse și pe care planifică să le întreprindă pentru a se conforma regulilor politicii bugetar-fiscale.

²¹

<https://parlament.md/preview?id=12368618-c935-4d3e-a162-4068a09f7c92&url=https://ep-sp.parlament.md/materials/63900396009888537/Documents/20251205163555.xls&method=GetDocumentContent>

În raportul său din 2023²², SIGMA pune la îndoială justificările Guvernului la depășirea pragului prevăzut în lege. Totodată, autoritățile încalcă pragul de 2.5% al cincelea an consecutiv, necătând la limita de 3 ani maxim indicată în lege.

Procesul bugetar implică și operarea modificărilor la legile componente ale bugetului public național. Astfel, conform art.61 din Legea nr.181/2014, în cadrul unui an bugetar pot fi efectuate, de regulă, cel mult două modificări ale bugetelor componente ale bugetului public național, care se adoptă, nu mai degrabă de 1 iulie și nu mai târziu de 15 noiembrie. Analiza modificărilor aprobate în anii 2022-2025 denotă cu doar în anul 2023 și 2025 și doar în raport cu legea anuală FAOAM a fost respectată această normă legală. În restul cazurilor, în perioada 2022-2025 au fost constatate abateri de la prevederile legii nr.181/2014 atât în partea ce ține termenii minimi și maximi de operare a modificărilor, cât și privind numărul de modificări la legile bugetului de stat, BASS și FAOAM aprobate de Parlament.

Tab.2 Informații privind modificările bugetelor componente ale bugetului public național, aprobate în anii 2022-2025.

Nr d/o	Descrierea	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024	Anul 2025
		Nr si data	Nr si data	Nr si data	Nr si data
1	Legea bugetului de stat	Legea nr.112 din 05.05.22	Legea nr.40 din 03.03.23	Legea nr.64 din 21.03.24	Legea nr.78 din 17.04.25
		Legea nr.156 din 09.06.22	Legea nr.168 din 22.06.23	Legea nr.47 din 14.03.24	Legea nr.179 din 03.07.25
		Legea nr.260 din 08.09.22	Legea nr.242 din 31.07.23	Legea nr.205 din 25.07.24	Legea nr.188 din 10.07.25
		Legea nr.351 din 22.12.22	Legea nr.295 din 19.10.23	Legea nr.279 din 05.12.24	Legea nr.247 din 10.07.25
			Legea nr.310 din 26.10.23		Legea nr.257 din 10.07.25
			Legea nr.392 din 15.12.23		Legea nr.293 din 27.11.25
2	Legea bugetului asigurărilor sociale de stat	Legea nr.113 din 05.05.22	Legea nr.169 din 22.06.23	Legea nr.190 din 18.07.24	Legea nr.79 din 17.04.25
		Legea nr.160 din 07.07.22	Legea nr.296 din 19.10.23	Legea nr.281 din 05.12.24	Legea nr.182 din 03.07.25
		Legea nr.261 din 08.09.22			Legea nr.296 din 27.11.25
3	Legea FAOAM	Legea nr.114 din 05.05.22	Legea nr.297 din 19.10.23	Legea nr.269 din 28.11.24	Legea nr.183 din 03.07.25
		Legea nr.262 din 08.09.22			

 Adoptate înainte de termenul minim;

 Adoptate după expirarea termenului maxim

În anii 2022-2025 Guvernul și ulterior Parlamentul au aprobat 20 de amendamente la Legea anuală a bugetului de stat sau anual de circa 2-3 ori mai multe decât maximum admis de prevederile legale. Totodată, 11 sau 55%

²² [Administrația publică în Republica Moldova, SIGMA, Octombrie 2023](#)

din aceste amendamente au fost adoptate cu nerespectarea termenului prevăzut: 7 din ele – înainte de termenul minim admis, iar 4 după expirarea termenului maxim.

În parte ce ține de bugetul asigurărilor sociale de stat, situația este aparent mai puțin critică - doar 10 amendamente adoptate în 4 ani, cu depășire în 2022 și 2025, însă 50% din amendamente la fel au fost aprobate cu nerespectarea termenului prevăzut în lege: 3 din ele înainte de termenul minim admis, iar 2 după expirarea termenului maxim.

Legea FAOAM în anii 2022-2025, a fost modificată mai puțin comparativ cu legile prenotate, fiind adoptate doar 5 amendamente, însă 40% din ele cu nerespectarea termenului prevăzut de Lege, 1 înainte de termenul minim admis, și 1 după expirarea termenului maxim.

Abateri de la calendarul bugetar prevăzut în Legea nr.181/2014 și încălcările admise la modificarea legislației bugetare anuale în anul 2025 au fost sesizate inclusiv în cadrul exercițiului de evaluare a progresului Republicii Moldova în implementarea recomandărilor Comisiei Europene privind Clusterul „Elementele fundamentale” în contextul aderării la Uniunea Europeană²³, precum și în publicațiile societății civile²⁴.

Comisia Europeană în raportul său din 2024, în care evaluează nivelul de pregătire a țării pentru aderare și progresul înregistrat în acest sens²⁵, la compartimentul aferent procesului bugetar a indicat problemele legate de nerespectarea calendarului bugetar, transparență bugetară și CBTM. Lipsa progresului la aceste capitole pe parcursul anului 2025 confirmă și raportul Comisiei Europene din noiembrie 2025²⁶, unde Comisia în continuare menționează necesitatea îmbunătățirii managementului finanțelor publice, indicând nerespectarea calendarului bugetar, corelarea slabă între planificarea strategică și CBTM și probleme de transparență bugetară, afectată prin reflectarea cotei esențiale a alocațiilor bugetare la capitolul „Acțiuni generale”.

Insuficiența măsurilor în domeniul MFP se menționează și în alte evaluări efectuate pe parcursul anului 2025. Astfel, potrivit Raportului de monitorizare a realizării Planului de acțiuni pentru implementarea recomandărilor din Raportul de monitorizare SIGMA²⁷, nivelul de implementare a acțiunilor aferente Pilonului VI „Managementul finanțelor publice” este 35,3% sau de circa 1.9 ori mai mic decât media la ceilalți 5 piloni. Totodată, potrivit concluziilor publicate de către echipa FMI urmare misiunii de monitorizare a politicilor economice și financiare în Republica Moldova²⁸, se invocă necesitatea creșterii capacității de absorbție a alocațiilor în cadrul proiectelor investiționale, precum și necesitatea reformei fiscale în vederea consolidării managementului finanțelor publice și creșterii eficienței cheltuielilor bugetare. Potrivit echipei FMI, cadrul bugetar-fiscal transparent și credibil, ce implică planificarea bugetară riguroasă și executarea consistentă, conformarea cu regulile fiscale și supravegherea independentă din partea consiliului fiscal vor diminua costurile de finanțare guvernamentală prin scăderea primelor de risc ale datoriei publice, ar spori eficiența cheltuielilor publice și ar oferi acestora o predictibilitate mai mare.

Carențele procesului bugetar, inclusiv la capitolul nerespectării calendarului bugetar, sunt menționate și în rapoartele de audit al Curții de Conturi asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat.

²³ [Raportul de monitorizare independentă nr. 2 „Evaluarea progresului Republicii Moldova în implementarea recomandărilor Comisiei Europene privind Clusterul „Elementele fundamentale” în contextul aderării la Uniunea Europeană”, Euromonitor, 28 iulie 2025](#)

²⁴ <https://www.euromonitor.md/nota-de-pozitie-privind-proiectul-de-modificare-a-legii-bugetului-de-stat-pentru-anul-2025-programul-bugetul-plus/>

²⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52024SC0698>

²⁶ https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/23fa6af0-89b3-4532-a3d9-d1638727d14c_en?filename=moldova-report-2025.pdf

²⁷ [Raportul de monitorizare a realizării Planului de acțiuni pentru implementarea recomandărilor din Raportul de monitorizare SIGMA a performanței Republicii Moldova în administrația publică în raport cu principiile administrației publice \(la situația din 31.08.2025\)](#)

²⁸ <https://www.imf.md/press/pressw/press-251217.html>

Unul din obiectivele specifice ale Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030²⁹ constituie asigurarea disciplinei bugetar-fiscale și a stabilității bugetului public național pe termen mediu și lung, cu respectarea calendarului bugetar, alocarea eficientă a resurselor financiare publice conform politicilor și limitelor de cheltuieli stabilite în Cadrul bugetar pe termen mediu. Reforma finanțelor publice urmărește creșterea transparenței și eficienței planificării bugetare pe termen mediu, și cu asigurarea legăturii dintre cadrul bugetar pe termen mediu și bugetele anuale. Totodată, în al treilea an de implementare a Strategiei se constată caracterul declarativ al reformelor, ori progresele raportate nu au nici o valoare fără responsabilizarea actorilor cheie, și anume Guvernului și Parlamentului, de a respecta cadrul legal în partea ce ține de procesul bugetar și asigurarea transparenței acestui proces.

Documentele strategice prevăd măsuri concrete privind consolidarea procesului bugetar, inclusiv prin constituirea Consiliului Fiscal, autoritatea independentă responsabilă de evaluarea calitativă a politicilor bugetar-fiscale. Discuțiile și studiile privind crearea unei asemenea instituții au fost inițiate în anul 2016, însă în pofida recomandărilor partenerilor de dezvoltare și prevederilor aquis-ului Comunitar, crearea Consiliului Fiscal în continuare rămâne un obiectiv strategic, amânat pînă în anul 2028. În ultimii ani au fost instituite mai multe instituții publice, consumabile de resurse publice și fără rezultate palpabile, însă la aproape un deceniu guvernarea nu a avut curajul să instituie un Consiliu Fiscal, necătând la numeroase probleme al procesului bugetar, și probleme de eficiență în managementul finanțelor publice. Atenția sporită asupra celui mai politizat proces, cu probleme de legalitate și transparență, cu expunerea publică a poziției profesionale și independente, ceea ce ar trebui să facă un Consiliu Fiscal creat și operaționalizat după bunele practice Europene, pare a fi un factor alergic pentru guvernare. Totuși, exigențele partenerilor de dezvoltare și condițiile de aderare, sperăm, nu vor permite amânarea continua "nașterea" Consiliului Fiscal și asigurarea independenței organizaționale și funcționale a acestuia.

Recomandări

- Guvernul și Parlamentul să asigure transparența procesului bugetar, inclusiv prin consultarea extinsă a politicilor bugetar-fiscale, proiectelor legilor bugetului de stat, BASS, FAOAM, proiectelor de modificare a legislației respective, precum și prezentarea exhaustivă a cheltuielilor bugetare, cu accent pe componenta investițională și impactul acesteia, înainte de a fi aprobate.
- Guvernul și Parlamentul să asigure respectarea calendarului bugetar la toate etapele procesului bugetar, precum să se încadreze în limitele legale privind deficitul bugetar și modificarea legilor bugetare anuale.
- Guvernul să revizuiască termenii și acțiunile privind crearea Consiliului Fiscal, asigurînd funcționarea acestuia începînd cu anul 2027, astfel încît acesta să fie antrenat în exercițiul de elaborare și aprobare a bugetelor și legislației bugetar-fiscale pentru anul 2028.

²⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135819&lang=ro